

Ahozko hizkera informalerako gaitasuna eta harreman-sare informaletako hizkuntza-erabilera: azterketa kuantitatibo bat unibertsitateko gazteen testuinguruan¹

La competencia del lenguaje oral en el contexto informal y el uso del lenguaje en los círculos de la familia y los amigos: un estudio cuantitativo en el contexto de jóvenes universitarios

La compétence linguistique orale dans le contexte informel et l'usage de la langue dans les cercles familiaux et amicaux : une étude quantitative dans le contexte de jeunes universitaires

Oral language competence in the informal context and the use of language among family and friends: a quantitative study in the university context of young college students

ARTETXE SARASOLA, Miren

Lanketa teorikoa, diseinu metodologikoa, datu-bilketa eta datuen analisisa

Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

Hizkuntzaren eta Literaturaren Didaktika Saila

miren.artetxe@ehu.eus

<https://orcid.org//0000-0002-7067-0179>

---

¹ Lan honek Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Sailaren laguntza (IT-1438-22) eta Euskaltzaindiaren laguntza jaso ditu, eta Euskal Herriko Unibertsitateko Etika Batzordearen oniritzi burutu da.

BEREZIARTUA ETXEBERRIA, Garbiñe

Lanketa teorikoa, diseinu metodologikoa, datu-bilketa eta datuen analisia

Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

Hizkuntzaren eta Literaturaren Didaktika Saila

garbine.bereziartua@ehu.eus

<https://orcid.org/0000-0003-4987-3315>

BURRESO PARDO, Naroa

Datuen analisia

Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU)

Ikus-entzunezko Komunikazioa eta Publizitatea Saila

naroa.burreso@ehu.eus

DOI: <https://doi.org/10.59866/eia.v1i69.274>

Noiz jasoa: 2023-12-30

Noiz onartua: 2024-03-06

Euskararen erabilera ezagutza bezainbeste igo ez izanak arreta berezia jarri die eremu informaleko hizkuntza ohiturei. Eremu informalean euskaraz aritzeko gaitasunarekin lotutako alderdiak aztertu dira ikerketa honetan. Zehazki, gaitasun horrekin zenbaterainoko erlazioa daukaten familiakoekin eta lagunekin hitz egiteko erabiltzen den hizkuntzak, unibertsitateko testuinguruan kokatzen diren gazteen artean. Horretarako, UPV/EHUko Donostiako campusean Lehen Hezkuntza ikasten ari diren 292 ikasleren erantzunak jaso dira galdetegi bidez. Emaitzetan ikusi denez, besteak beste, lagun eragina handiagoa da familiarena baino. Ondorioz, erabileran ez ezik gaitasunean ere eragina izateko gune aproposa izan daitekeela unibertsitatea proposatzen da.

Gako-hitzak: eremu informala, ahazko gaitasuna, hizkuntza erabilera, euskara, gazteak, unibertsitatea.

El hecho de que el uso del euskera no haya aumentado tanto como el conocimiento, ha puesto el foco en los hábitos lingüísticos en el ámbito informal. En este estudio se ha analizado la competencia para hablar en euskera en el ámbito informal de jóvenes universitarios; en concreto, el grado de relación que tiene esta competencia con las lenguas que se utilizan para hablar con familiares y amigos. Para ello, se han recibido mediante cuestionario las respuestas de 292 alumnos que cursan Educación Primaria en el campus de Donostia/San Sebastián de la UPV/EHU. Los resultados muestran, entre otras cosas, que la influencia de las amistades es mayor que la de la familia. En consecuencia, se propone que la universidad

puede ser un espacio idóneo para incidir no sólo en el uso, sino también en la competencia lingüística.

Palabras clave: ámbito informal, competencia oral, uso de la lengua, euskera, jóvenes, universidad.

Le fait que l'usage de la langue basque n'ait pas augmenté autant que la connaissance de la langue basque a attiré l'attention sur les habitudes linguistiques dans le domaine informel. Cette étude a analysé la compétence en langue basque dans le domaine informel ; en particulier, le degré de relation entre cette compétence et la langue utilisée pour parler en famille et avec les amis, parmi des jeunes qui évoluent dans le contexte universitaire. À cette fin, les réponses de 292 étudiants d'Enseignement Primaire sur le campus de Donostia/Saint-Sébastien de l'UPV/EHU (Université du Pays Basque) ont été reçues à travers un questionnaire. Les résultats montrent, entre autres, que l'influence des amis est plus grande que celle de la famille. Par conséquent, il est proposé que l'université peut être un espace idéal pour influencer non seulement l'usage, mais aussi la compétence linguistique.

Mots-clés : domaine informel, compétence orale, usage de la langue, basque, jeunes, université.

The fact that the use of the Basque language has not increased as much as knowledge of the language has attracted particular attention to linguistic habits in the informal sphere. In this study, oral competence in Basque in the informal environment was analyzed. Specifically, the extent to which the language used to speak to family and friends is related to this competence, among young people in a university context. To this end, responses from 292 students studying Primary Education at the Donostia/San Sebastián campus of the UPV/EHU were collected using a questionnaire. The results show, among other things, that the influence of friends is greater than that of family. Consequently, it is proposed that the university may be an ideal place to influence not only use, but also language competence.

Keywords: informal sphere, oral competence, use of language, Basque, young people, university.

ARTETXE SARASOLA, Miren, BEREZIARTUA ETXEBARRIA, Garbiñe eta BURRESO PARDO, Naroa (2024). «Oral language competence in the informal context and the use of language among family and friends: a quantitative study in the university context of the Basque Country», *Euskera ikerketa aldizkaria*, 69, 1: 49-78.

1. Sarrera

Aski ezaguna da euskararen ezagutzaren eta erabileraren arteko arrakala. Testuinguru horretan arreta berezia jartzen da gazteengan: eremu formalean euskararen ezagutza eskuratzen dute, baina eremu informalean ez dute maila berean erabiltzen. Eremu informalean euskaraz aritzeko baliabide edo gaitasun faltak hankamotz uzten dituela ikusi da (Artetxe eta Bereziartua 2023). Ekuazio horretan elementu berri bat sartu da ikerketa honetan: gazteak aztertu dira, baina ez edozein gazte, luze baino lehen Lehen Hezkuntzako irakasle izango diren gazteak dira ikerketa honetako protagonista. Gutxi barru gazte horiek izango direlako hainbat gaztetxoren erreferentzia edo eredu.

Ikerketa honetan aztertu da unibertsitateko ikasleen eremu informaleko ahozko hizkuntza gaitasunak zer nolako lotura duen familiako nahiz lagunarteko hizkuntza ohiturekin. Hala, ikerketa honek bi bereizgarri ditu: bata, ikerketa unibertsitate esparruan garatzea; bestea, eremu informalean hitz egiteko gaitasunean jartzea begirada. Izan ere, UPV/EHUko Donostiako campuseko Lehen Hezkuntzako graduako irakaslegaiak dira ikerketa honetan parte hartu duten gazteak, eta haien jardun profesionalerako ezinbestekoa dute euskaraz ahoz eta modu informalean hitz egiteko gaitasuna.

Hainbat ikerketa kualitatibok erakutsi du nerabezeroan aurrera egin ahal, kideen erreferentzialtasuna indartu eta familiarena ahuldu egiten dela eta horrek eragina daukala gazteen hizkuntza erabileran (Berrio-Otxoa, Hernández eta Martínez 2003; Hernández 2005; Soziolinguistika Klusterra 2011; Soziolinguistika Klusterra, Topagunea eta Urtxintxa 2009). Fenomeno hori aintzat harturik, eta begirada gazteen hizkuntza gaitasunean paratuz, ikerketa honetan ikusi nahi izan dugu nolako lotura dagoen, hain zuzen, lagunarteko zein familiako hizkuntza erabileren eta gazteen eremu informalerako ahozko gaitasunaren artean. Eta tresna kuantitatiboak erabiliz aztertu nahi izan dugu horixe.

Orriotako edukiaren antolaketari dagokionez, lehenengo eta behin ikerketa hau zedarritzeko erabili diren oinarri teorikoak azaltzen dira. Jarraian, ikerketa egiteko jarraitutako metodologia deskribatzen da. Ondoren ikerketako emaitzak aurkeztu eta ondorioak mahaigaineratzen dira.

2. Oinarri teorikoa: gazteen hizkuntza erabilera, ezagutza eta harreman-sareak

2.1. Hizkuntza gaitasuna, ahozko informala eta gazte-hizkera

1980ko hamarkadako hizkuntza politikei esker hezkuntza erakundeen bidez euskararen ezagutza nabarmen hedatuta, gaur egungo gazteek euskara gehiago erabiltzea zen orduko helburua eta aurreikuspena. Izan ere, jakina da hizkuntzaren ezagutzak hizkuntzaren erabilerarekin daukala harremana; alde batetik, gaitasuna ezinbesteko baldintza delako erabilerarako, eta, bestetik, gutxieneko gaitasuna izanez gero, korrelazioa dagoelako gaitasunaren eta erabileraren artean:

Zenbat eta gehiago erabili hizkuntza bat, orduan eta hobeto, erosoago eta aberatsago hitz egiteko gai izango dira hiztunak. Eta zenbat eta gutxiago erabili, kamustu-herdoildu egingo da hiztunaren ezpainetan hizkuntza hori, eta gaitasuna ahuldu. (Iurrebaso 2016: 83)

Uste zenarekiko kontraesanean, ordea, «urteetan metatutako [...] datu kuantitatiboek eta Euskal Herriko etxe, kale eta bestelako espazio publikoetan hautematen diren hizkuntza-praktikek argi utzi dute *ezagutza = erabilera ekuazioa* ez dela irudikatzen zen bezain automatikoa, ezta zuzena ere» (Altuna 2023: 250). Gazteen hizkuntza erabilera kezka iturri izan da eta da gaur egun ere, euskal soziolinguistika garaikidean.

Gaur egungo hizkuntza ezagutzaren eta erabileraren arteko arrakala azaltzeko funtsezko aldagai gisa hizkuntzen ezagutza erlatiboa erabili izan da hainbat azterketatan (Aizpurua 2018; Coyos 2005; Martínez de Luna 2004). Izan ere, Iñaki Iurrebasok adierazten duen gisan, hizkuntza baten jabekuntza prozesua prozesu soziala da, eta, beraz, gaitasun dinamikoa eta aldakorra izateaz gain, dimentsio asko ditu (Iurrebaso 2021).

Norbere erreperatorioko hizkuntza gaitasun erlatiboak ezberdinak izan daitezkeen gisan, hizkuntza baten baitan ere, testuinguru jakinetarako erregistroak ere ez dira maila berean menperatzen. Hala, gazteen euskararen erabilera ulertzeko gero eta gehiago aipatzen da euskarazko gazte-hizkerarik edo kaleko hizkerarik eza gazte askoren euskarazko erreperitorioan. Hain

zuzen ere, ahozko hizketa informala baita, eguneroko bizitzan, gazteek zein helduok, oro har, gehien erabiltzen dugun hizketa modua, hizkuntza batean ala bestean hitz egin.

Soziolinguistika Klusterrak *Gazteen hizkuntza-erabilera, perspektiba eta prospektiba* proiektuan erabileran eragiten zuten faktoreen artean beren hizkuntza errepertorioan gazte-hizkera edukitzea eta gazte-hizkeraren ezaugarriak berak pisuzko aldagai gisa aurkeztu zituen, esaterako (Soziolinguistika Klusterra, Topagunea eta Urtxintxa 2009).

Halaxe esaten da *Soziolinguistika* eskuliburuan gazte-hizkeraz, edo zehazkiago, gazte hizkerez:

Gazteek, janzkera eta orrazkerarekin bezala, hizkerarekin ere euren pentsamoldeak eta jarrerak adierazten dituzte; gainera, horrela, euren arteko harremana estutu egiten dute; beraz, euren soziolektoan hitz egiten dute. [...] Aurreko eta ondorengo adin-taldean daudenengandik bereizteko joerak esamolde, hiztegi eta diskurtso bereziak izatea ekartzen du. (Zarraga eta beste 2010: 107)

Gazte-hizkeraren bidez, beraz, gazteek haien adinkideekiko pertenezia azpimarratzeaz batera autoritate figura diren helduekiko ezberdintasuna markatzen dute. Helduek egokituz jotzen dituzten hizketa formez aldentzeko darabiltzate, hain zuzen ere, gazte-hizkeraren ezaugarriak, esaterako, hizkuntzak nahastuz, laburdurak erabiliz, eta euskara jasotik aldentuz (Balda 2022: 9).

Hizketa informalean euskaraz jarduteko zailtasunak zailtasun, ugariak dira euskarazko gazte hizkeren inguruko ikerketak (Zarraga eta beste 2010), bai gazte-hizkeraren fenomenoaz diharduten lanak, oro har (Amonarriz 2005, 2008, 2009; Amorrortu 2005; Esnaola 1997; Rodriguez eta Esnaola 1996), bai lekuan lekuko gazte hizkeren deskribapen linguistikoak (Aranuren 2012; Bedaxagar 2021; Etxabe 2005; Etxeberria 2013; Iñigo 2007; Lauzurika 2014; Lujanbio 2012; Ormaetxea 2008; Unamuno 2010), bai gazte-hizkeraren ezaugarri espezifikoei dagozkienak (kode-alternantziari buruzkoak, esaterako, ikus Ibarra 2008, 2011, 2013, 2014; Lantto 2014, 2015a, 2015b, 2016; Muñoa 1997), ikuspegi didaktikotik egindakoak (Balda 2022 eta Legarra 2019, esaterako) eta baita bestelakoak ere (gazte-hizkeraren eta

hitanoaren arteko harremanaz, Dorai 2018 eta Ozaita 2014; edo gazte-hizkera idatziaz, Bereziartua 2013; eta Internet bidezko gazte-hizkera idatziaz Pérez Gaztelu 2022; Pérez Gaztelu eta Zulaika 2016, esaterako).

Edonola ere, egoeraren irakurketa aho batekoa da: salbuespenak salbuespen, gazteen artean, helduen artean bezalaxe, erdararako joera nabarmena da, ahozko hizkera informalarari dagokionez.

Gazteen hizkeran, Hego Euskal Herrian, gaztelaniaren presentzia gero eta zabalagoa da [...]. Dena dela, ez da harritzekoa interferentzia eta *code-switching* kasuak gero eta gehiago izatea, komunitate berean bizi diren hizkuntza guztietan gauza bera gertatzen baita. Gazte euskaldunen kasuan, ordea, baliteke euskararen estrukturetan baino erdarazkoetan aurkitzea adierazkortasun maila handiagoa. Edonola ere, joera hori gazteengan ez ezik nagusiengan ere ematen da; beraz, ezin esan haien soziolektoaren bereizgarria denik. (Zarraga eta beste 2010: 108)

2.2. Gazte-kulturak eta harreman-sare informalak

Ugariak dira Euskal Herrian gazteen hizkuntza erabilera edota haien erabilerari buruzko diskurtsoak aztertzen dituzten ikerlanak.² Horien artean hainbat ikerketak erakutsi du gazteen hizkuntza erabilera ulertzeko gazteen praktika sozialak modu zabalagoan ulertzeko beharra, eta zehazki, hizkuntza erabilera gazte kulturen prismetik aztertzearen pertinentzia (Al-

---

² Lan aitzindari gisa aipa litezke Iñaki Martínez de Luna eta Kontxesi Berrio-Otxoaren, Jone Miren Hernándezen edo Axier Huegun, Pello Jauregi eta Diego Egizabalenak, esaterako (Egizabal, Huegun eta Jauregi 2004; Hernández 2005; Martínez de Luna eta Berrio-Otxoa 2000). Aipagarriak dira, halaber, gazteen hizkuntza erabileraren ulermenean sakontzeko egindako hainbat lan etnografiko (Altuna 2015, 2017; Eusko Jaurlaritza 2016; Hernández eta Altuna 2017; Hernández, Altuna eta Iñarra 2020; Hernández eta Santamaria 2021), eta baita eremu espezifikoetan egindako hainbat ikerketa kualitatibo ere (Artetxe 2023; Iraola 1992 eta Jauregi 2003, 2013 Lasarte-Orian; Soziolinguistika Klusterra 2012, Gasteizen; Soziolinguistika Klusterra 2013, Bergaran; Zabala 2013 eta Zabala eta Ayerza 2011, Tolosan; Quintanilla 2014, Sorluzen; edo Artola 2013, Arrasaten). Ezin aipatu gabe utzi hitzun berri gazteei buruzko ikerketak ere (Amorrortu, Ortega eta Goirigolzarri 2017; Goirigolzarri, Amorrortu eta Ortega 2019; Ortega eta beste 2013, 2015, 2016, besteak beste). Edonola ere, gazteen euskararen erabileraz eginiko ikerketa lanei buruzko errebisio bibliografiko sakon eta zehatz baterako, Jaime Altunaren doktorego-tesira jo besterik ez dago (Altuna 2023).

tuna 2023; Artetxe 2020). Izan ere, nekez ulertu daitezke gazteen hizkuntza praktikak gazte gisa dituzten bestelako praktikak eta gazte kulturak ulertu gabe. Gazte kulturek izan dezakete estetika markatu bat, begi bistara antzemateko modukoa, ala itxuraz detektagaitzagoak diren elementuek definitu ditzakete, baina, gazte kultura guztiek dute helduleku material zein immaterialak barnean biltzen dituen estilo jakin bat. Eta estilo hori praktika kulturalen bidez sortzen eta garatzen da; tartean, hizkuntza praktiken bidez (Feixa 1999).

Carles Feixa eta Jordi Nofreren ikuspegitik, gazte kulturak hiru ardatzen inguruan artikulatzen dira (Feixa eta Nofre 2012). Alde batetik, gurasoen kultura legoke: klase sozial edo giro bereko helduek eta gazteek balio eta baliabide batzuk konpartitzen dituztelako. Bestetik, kultura hegemonikoa legoke: kultura nagusiaren gizarte eta heziketa dispositiboen bidezko kontrol sozialaren eraginpean daude gazteak, hein batean ala bestean. Eta azkenik, berdinaren arteko taldean ere garatzen dira gazte kulturak: gazteen arteko praktika komunitateetan sortzen dituzte haien identitate kolektiboaren adierazle izango diren balioak, eta munduarekiko ideiak eta usteak (Eckert 2006). Hiru ardatz horien jiran garatuko dituzte, beraz, gazteek, haien hizkuntza gaitasunak eta hizkuntza ohiturak ere.

Izan ere, hizkuntza sozializazioaren ikuspegitik, hizkuntza ezin da praktika sozialetatik banatu, horixe baita hizkuntza sozializazioa: «socialization through the use of language and socialization to use language» (Schieffelin eta Ochs 1986: 163). Azken batean, hizkuntza sozializazioa pertsonak hiztun komunitate espezifikoen baitan modu egokian parte hartzea ahalbidetzen duten ezagutzak eta gaitasunak eskuratzeko, erreproduzitzeko eta eraldatzeko prozesua da (Lee eta Bucholtz 2015).

Hala, beraz, etxeko sozializazioak eta familia giroko praktikek eragin nabaria izango dute hiztunen hizkuntza gaitasunean ez ezik baita hizkuntza erabiltzeko joeran ere. Nerabezarotik aurrera, ordea, gurasoei bezala eskola eremuko helduei ere eragiteko gaitasuna apaltzen zaie eta gaztetxoaren artean kideen erreferentzialtasuna igotzen da: adinkideak bihurtzen dira gazteen eta mundu zabalaren arteko mediazio gune, gizartera egokitzeko espazio (Le Breton 2014). Paula Kasaresek dioen gisan, «haurtzarotik goiti batik bat

neska-mutilen hizkuntza portaeretan harreman eszentrikoak [adinkideen artekoak] uste baino erabakigarriagoak dira» (Kasares 2012: 26). Kideak, maiz, heziketa dispositiboen bidezko kontrol sozialaren eraginpean dauden guneetan ere aurkitzen dituzte, besteak beste, unibertsitatea bezalako hezkuntza esparruetan.³

Euskal Herriko testuinguruan hainbat dira metodologia kualitatiboak erabiliz gazteen erabilera ikertu eta harreman-sare eragina azpimarratu duten ikerketak. Nabarmendutako harreman sare nagusiak, familia edo etxe-ko harremanak, kideen arteko harremanak eta ikasketa prozesua edo jarduera profesionalarekin lotutako erlazioak dira (Soziolinguistika Klusterra 2011; Soziolinguistika Klusterra, Topagunea eta Urtxintxa 2009).

Ikerketa kualitatiboek sakon aztertu duten gazteen hizkuntza erabileraren eta kideen arteko harremanen lotura berretsi da, halaber, ikerketa kuantitatiboen argitara ere. Azken inkesta soziolinguistikoari begiratzen badiogu (Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua eta Euskararen Erakunde Publikoa 2023), datuek erakusten dute harreman estua dagoela euskararen erabileraren, erraztasunaren eta harreman-sareen artean:

Egindako korrelazioen analisiaren arabera, erraztasuna eta harreman-sarea dira euskararen erabileran gehien eragiten duten faktoreak. [...] Bi faktore horiek ez dute euskararen erabilera erabat bermatzen. Beste aldagai batzuek ere eragiten dute euskararen erabileran (jarrerak eta interesak, esaterako). Baina harreman-sarea bermatzen denean eta euskaraz hitz egiteko erraztasuna nahikoa denean, euskararen erabilerak gora egiten du. (Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua eta Euskararen Erakunde Publikoa 2023: 11)

Azken inkesta soziolinguistikoan, alabaina, erabilerarekiko lotura ageri da harreman-sareekin ez ezik, baita erraztasunarekin ere. Bigarren hizkuntzaren ikasketa ikergai duten hainbat ikerketak erakutsi dute, bestalde, eremu formaleko hizkuntza irakaskuntzak hizkuntza gaitasun jakin batzuetan

---

³ Lan honetan gai horri helduko ez diogun arren, zenbait ikerketak erakutsi du unibertsitatea gune aproposa izan daitekeela muda linguistikoak gertatzeko (Pujolar, González eta Martínez 2010).

eragin dezakeen bezalaxe, eremu informaleko erabilerak ere eragiten duela hiztunen hizkuntza gaitasunean (Krashen 1976). Pentsa liteke, beraz, aldagaiok, harreman-sareak, erabilera eta gaitasuna, elkarrekiko loturan ulertu behar direla. Horixe da ikerketa honetan egin duguna, hain zuzen, harreman-sareetako hizkuntza erabileren eta hizkuntza gaitasunaren arteko lotura azertu.

3. Metodologia

3.1. Helburua eta ikerketa-galderak

Ikerketa honekin ikusi nahi da eremu informaleko ahozko hizkuntza gaitasunari dagokionean, zenbateraino eragiten duten familiako nahiz lagunarteko hizkuntza ohiturek, baina testuinguru zehatz batean: unibertsitatean. Hori horrela, hiru dira ikerketa honekin egin nahi diren ekarpenak. Batetik, gazteen hizkuntza erabilera zabal azertu den gaia izanik ere, unibertsitatearen testuinguruan gertatzen dena ezagutzea. Bestetik, eremu informaletako hizkuntza erabilerak gazte horien ahozko gaitasun informalekin daukan lotura aztertzea. Azkenik, gazteon hizkuntza erabilera eta gaitasuna zein horien arteko lotura-teknika kuantitatiboak erabiliz aztertzea.

Azterketa egiteko, bi ikerketa-galdera planteatu dira:

1. Zein dira UPV/EHUren Donostiako campuseko irakaslegaien hizkuntza gaitasuna eta ohiturak?
2. Zer lotura daukate UPV/EHUren Donostiako campuseko irakasle-gaiek euskaraz ahoz eta modu informalean jarduteko daukaten gaitasunak eta irakaslegai horien familiako nahiz lagunarteko hizkuntza ohiturek?

3.2. Parte-hartzaileen profilak

Esan bezala, ikerlan honek unibertsitateko ikasleengan jartzen du arreta, zehazki, UPV/EHUren Donostiako campusean Lehen Hezkuntza Gradua

ikasten ari diren ikasleengan. Guztira 292 lagun izan dira ikerketa honetan parte hartu dutenak (parte hartzaileen unibertsoa 643 lagunekoa izanik, % 95eko konfiantza tartearekin eta % 4,24ko errore-tartearekin).

Parte hartzaileen % 63,7 emakumezkoak izan dira eta % 36,3 gizonezkoak; generoaren banaketa bitarrarekin identifikatzen ez direnen proportzioa % 1 baino gutxiago izan da. Parte hartzaileen % 44,5ek euskara bakarrik jaso dute etxean; % 28,4k etxean gaztelania bakarrik eta % 24,7k euskara eta gaztelania.

Parte hartzaile gehienek (% 92,8) ikasketak D ereduan egin dituzte, gune soziolinguistiko batekoak zein bestekoak izan. Dena dela, ikasle gehienak 2. eta 3. gune soziolinguistikoetakoak dira (% 43,15 eta % 39,04, hurrenez hurren).

3.3. Parte hartzaileen testuinguru soziolinguistikoa

Euskal Herriko Unibertsitateko Donostiako campusean ikasten dute gure ikerketako subjektuek, Hezkuntza, Filosofia eta Antropologia Fakultatean, hain zuzen. Lehen Hezkuntzako Gradua ikasten ari dira, gerora Lehen Hezkuntzako irakasle izateko.

Ikasleok, ez dira, noski, denak donostiarrak. Alta, unibertsitate publikoei dagokienez, Lehen Hezkuntzako Gradua Euskal Autonomia Erkidegoko hiru hiriburutan zein Nafarroako Foru Komunitateko hiriburuan eskaintzen da; eta Lehen Hezkuntza Donostian ikasten dutenak, oro har, Gipuzkoa inguruko ikasleak izan ohi dira, salbuespenak salbuespen.⁴

---

⁴ Unibertsitate publikoei dagokienez, EHUK berak eskaintzen du Lehen Hezkuntzako Gradua Leioan eta Gasteizen, Nafarroako Unibertsitate Publikoak ere bai, Iruñean. Unibertsitate pribatuei dagokienez, Donostian bertan Deustuko Unibertsitateak eta Eskoriatzan Mondragon Unibertsitateak ere gradu bera eskaintzen dute. Ipar Euskal Herrian Lehen Hezkuntzako irakasle izateko ikasketa-ibilbidea desberdina da, ez baita Lehen Hezkuntzako Gradua litzatekeenaren baliokiderik (master mailan espezializatzen dira irakaslegaiak). Unibertsitate-aurreko urteetan Ipar Euskal Herrian ikasitakoek Hego Euskal Herrian ikasteko zailtasunak askotarikoak dira, eta Ipar Euskal Herriko Donostiara Lehen Hezkuntzako ikasketak egitera etorritakoek kopurua oso txikia izan ohi da.

Ikerketa honetako subjektuen profila testuinguruan kokatzeko, VII. Inkesta Soziolinguistikotik eta Soziolinguistika Klusterrak euskararen kaleko erabilera neurtzeko egindako ikerketetatik ateratako zenbait datu aurkeztuko ditugu.

VII. Inkesta Soziolinguistikoaren arabera (Eusko Jaurlaritzza, Nafarroako Gobernua eta Euskararen Erakunde Publikoa 2023), EAEn, biztanleen hiru laurdenak (% 75,1), erdara soilik jaso du etxean. Lehen hizkuntza erdara dutenak dira nagusi lurralde eta adin talde guztietan. Adinari begiratuta, 16-24 urte bitarteko gazteek dituzte euskara soilik eta euskara erdararekin batera jaso dutenen ehunekorik handienak (% 24,1 eta % 13,8, hurrenez hurren). Hala, 16-24 urte bitarteko euskaldunen ia erdiek erdara baino ez dute jaso etxean (% 49,2), eta pentsa liteke, beraz, gazteon erdiek baino gehiagok egiten dutela eskuarki erdaraz etxean.

Gipuzkoako biztanleen hizkuntza gaitasunari begira jarrita, Gipuzkoako 16 urte edo gehiagoko biztanleen erdiak baino gehiago euskaldunak dira (% 51,8), heren bat erdalduna da (% 30,5) eta gainerakoak euskaldun hartzaileak dira (% 17,7). Eta euskaraz egiteko erraztasun handiagoa daukaten edo erdaraz besteko erraztasuna daukaten EAeko euskaldun gehienak ere Gipuzkoan bizi dira. Gipuzkoarren arteko % 38,7 moldatzen da euskaraz errazago, herena euskaraz zein erdaraz berdin, eta beste heren bat erdaraz hobeki.

Soziolinguistika Klusterrak (2022a) euskararen kaleko erabilera neurtzeko egindako ikerketak dioenez ere, Gipuzkoa da Euskal Herrian euskaraz gehien hitz egiten den lurraldea. Baina Gipuzkoan ere erdara da nagusi, 10 elkarrizketetatik 6 pasatxo baitira gaztelaniaz. Gipuzkoako hiriburuari dagokionez, Donostia bertako euskararen kaleko erabilera % 15,3koa da, eta 10 elkarrizketetatik 8 egiten dira gaztelaniaz.

Erabilera orokorraz gain adinaren araberako erabilera kontuan hartzen badugu, Euskal Herri mailan bezalaxe Gipuzkoan ere kaleko erabilera handiena haurrena da, eta gazteek euskara helduagoek baino gehiago erabiltzen dute: haurrek (2-14 urte) % 45,8tan; gazteek (15-24 urte) % 31,7tan; heldu gazteek (25-44 urte) % 34,9tan; heldu nagusiek (45-64 urte) % 23,5etan; eta adinekoek (64 urtetik gorakoak) % 19,4tan (Soziolinguistika Klusterra 2022b).

Ikerketa honetako subjektuen hurbileneko testuingurura etorrira, unibertsitateko eremuan kokatuko gara. UPV/EHUko Lehen Hezkuntzako Gradua Gipuzkoako campuseko Hezkuntza, Filosofia eta Antropologia Fakultatean ikasten da. Fakultate hau zehazki, bi eraikinetan banatzen da (HEFA-I eta HEFA-II deiturikoetan). Lehen Hezkuntzako Gradua HEFA-II eraikinean kokatzen da eta hori fisikoki Arkitektura Goi eskola Teknikoarekin eta Enpresa eta Ekonomia Fakultatearekin batera dago kokatua, Oñati plazan. Soziolinguistika Klusterrari esker baditugu Gipuzkoako campuseko kaleko erabilerari buruzko datuak (2018, 2022c, d. g.), eta datu horiek erakusten digute, EHUko euskararen kale erabilerari begiratuta, Araba eta Bizkaiko fakultateekin alderatuz Gipuzkoako fakultateetan jaso diren emaitzak hobeak direla (Soziolinguistika Klusterra 2022c).

Emaitza horien arabera, Gipuzkoako campusean euskararen erabilerarik altuena Hezkuntza, Filosofia eta Antropologia Fakultatean eta Kimika Fakultatean behatu da: Kimika Fakultatean % 46,8koa eta % 42koa HEFAn (Soziolinguistika Klusterra 2022c).

Hala ere, HEFAko kaleko erabilera datuak altuagoak dira Gipuzkoako gazteen kaleko erabilera datuak baino (eta, noski, baita Euskal Herriko gazteen kaleko erabilera datuak baino, edo Gipuzkoako zein Donostiako kaleko erabilera orokorra baino): Euskal Herriko gazteen erabilera % 12,5koa da; Donostiako kaleko erabilera, oro har, % 15,3koa; Gipuzkoako kaleko erabilera, oro har, % 30,6koa; Gipuzkoako gazteen kaleko erabilera % 31,7koa; eta HEFAko gazteen kaleko erabilera % 42koa.

Fakultatearen beraren barneko eremuei begiratuta, ikerketek erakusten dute Lehen Hezkuntzako ikasleek ikasten duten eraikinean (HEFA-II) jaso direla erabilera daturik altuenak (Soziolinguistika Klusterra 2022c). Hala, Lehen Hezkuntzako ikasleek ikasten duten eraikinean jaso diren hizketaldietatik % 51 izan dira euskarazkoak. HEFA-II eraikineko datuekin alderatuta 9,7 puntuz egiten du behera taberna inguruko euskarazko hizketaldien proportzioak, eta 13,8 puntuz HEFA-I eraikineko euskarazko hizketaldien proportzioak.

Hala ere, ikerketa hau hiru urtetan egin da, eta datuek ikusarazten dute euskararen erabilerak behera egin duela azken 5 urteotan, bai oro har

(% 58,2tik % 42ra), eta baita Lehen Hezkuntzako ikasleek ikasten duten eraikinean ere (% 57,9tik % 51era) (Soziolinguistika Klusterra d. g.).

3.4. Datu-bilketa: tresnak eta azterketa

Orriotan aurkezten dugun azterketa egiteko bide kuantitatiboak erabili dira. Galdetegi bat erabili da datuak jasotzeko eta bilketa 2022-2023 ikasturtean egin da. Dena dela, hemen aurkezten duguna ikerketa zabalago baten zati bat da eta galdetegi horren zati bat erabili da ikerketa honetarako.

Galdetegian hiru motatako itemak erabili dira: erantzun anitzekoak, puntuazio-eskalako galderak eta eskala semantiko diferentzialeko galderak. Eta 33 itemek osatu dute galdetegia, honako azpiataletan banatuta: datu pertsonalak, hizkuntza gaitasuna, hizkuntza erabilera, hizkuntza adierazkortasuna eta hizkuntzei buruzko usteak nahiz iritziak.

Jasotako datuekin analisi estatistikoak egin dira. Batetik, galdetegiko aldagai guztien frekuentzia orokorrak atera dira; eta aldagai guztiak mailaren eta generoaren arabera klasifikatu dira kontingentzia taulen bidez. Bestetik, aldagaien arteko eraginak aztertu dira. Orriotan aurkezten dugun lanean aldagai kualitatibo ordinalak analizatu dira eta, horretarako, Spearmanen korrelazio koefizientea kalkulatu da. Honela zehaztu da aldagai horien arteko erlazioaren indarra:

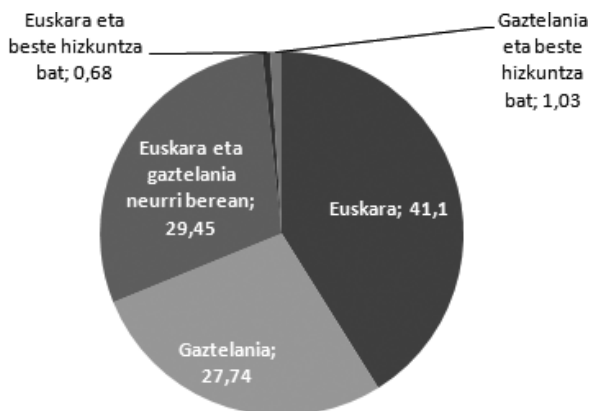
Spearmanen koefizientearen balio absolutua	Aldagaien arteko erlazioaren indarra
$r < 0.25$	Erlaziorik ez
$0.25 < r < 0.5$	Erlazio ahula
$0.5 < r < 0.75$	Erlazio neurritsua
$r > 0.75$	Erlazio sendoa

4. Emaitzak

4.1. Zein dira UPV/EHUren Donostiako campuseko irakaslegaien hizkuntza gaitasuna eta ohiturak?

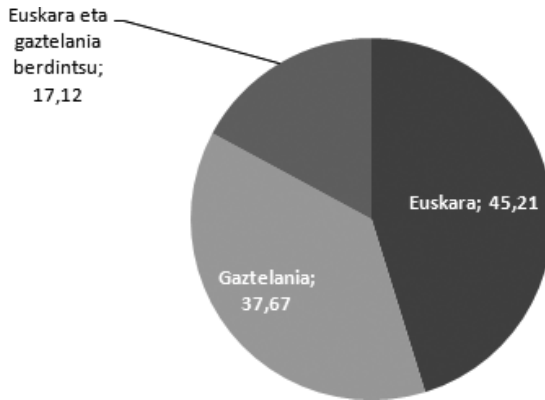
Hizkuntza gaitasun erlatiboaz galdetutakoan, hamarretik lauk erantzuten du euskara dela gehien menperatzen duen hizkuntza, hamarretik hiruk euskara eta gaztelania hein berean menperatzen dituela eta hamarretik beste ia hiruk gaztelaniaz hobeto moldatzen dela (% 1ek erantzuten du, bestalde, gaztelania eta beste hizkuntza bat menperatzen dituela hein berean). Datuok 1. irudian ikus ditzakegu:

1. irudia. Zein da gehien menperatzen duzun hizkuntza, orokorrean? (%)

Lan honen interesa unibertsitateko gazteen eremu informaleko ahazko komunikazioa izaki, berariaz testuinguru horretan gertatzen dena ezagutu nahi izan dugu. Ahozko hizketa informalarari dagokionez, beraz, parte hartzaileen hamarretik lauk pasatxok erantzun du euskara dela gehien menperatzen duen hizkuntza, hamarretik ia lau dira gaztelania menperatzen dutela esan dutenak eta bi hizkuntzetan gaitasun berdintsua dutela dio hamarretik ia bik. 2. irudian ikus daitezke datuok:

2. irudia. Zein da gehien menperatzen duzun hizkuntza, eremu informalean hitz egiteko? (%)

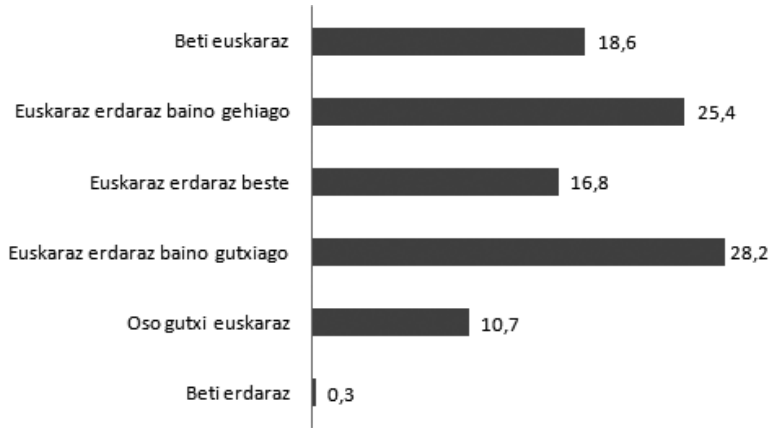

Erabilera datuei begiratzen badiegu, egoera nahiko parekoa dela dirudi, euskararen eta gaztelaniaren artean, hizkuntza erabilera orokorrari buruz galdetuta. Oro har, hamarretik lauk nagusiki euskaraz jarduten duela dio (beti euskaraz hitz egiten dutenak % 18,6 dira eta euskaraz erdaraz⁵ baino gehiago egiten dutenak, % 25,4), hamarretik beste lauk nagusiki erdaraz egiten duela (% 28,2k euskaraz erdaraz baino gutxiago, eta %11k beti erdaraz edo euskaraz oso gutxi), eta % 16,8k euskaraz erdaraz bezainbeste egiten duela esaten du. Halaxe ikus daiteke 3. irudian:

⁵ Testu honetan zehar, hemendik aurrera, “erdara” ageri denean gaztelaniari egingo diogu erreferentzia.

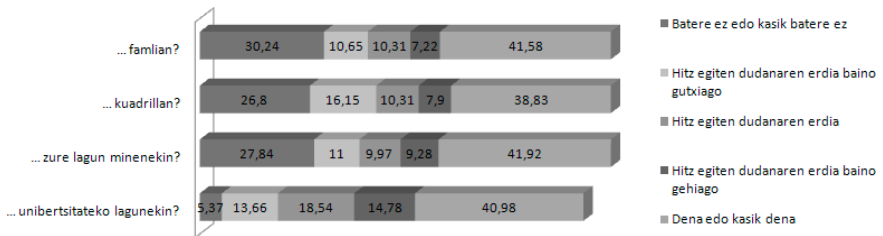

3. irudia. Euskaraz zenbat hitz egiten duzu? (%)

Euskaraz non eta norekin egiten duten aztertuz gero, datuetan ikusten dugu ez dagoela alde handirik familiarreko eta lagunarteko esparruen artean, 4. irudiak erakusten duen bezala:

4. irudia. Zenbat hitz egiten duzu euskaraz? (%)

Hala, lagun minekin dena edo ia dena euskaraz egiten dutenak % 41,9 dira, kuadrillan dena edo ia dena euskaraz egiten dutenak % 38,8, eta familian dena edo ia dena euskaraz egiten dutenak, berriz, % 41,6.

Unibertsitateko euskararen erabileraz galdetuz gero, aldiz, ikus daiteke euskara familian eta ohiko lagunartean baino gehiago erabiltzen dutela

gehienek. Oro har, gutxiago dira dena edo ia dena gaztelaniaz egiten dutela erantzuten dutenak (% 5); aldiz, gehiago dira euskaraz egiten dutela diotenak (hitz egiten dutenen erdiak (% 18,5) edo erdia baino gehiago (% 14,8)). Alta, dena edo ia dena euskaraz egiten dutela erantzuten dutenen proportzioa ez da aldatzen.

UPV/EHUren Donostiako campuseko irakaslegaien hizkuntza gaitasuna eta hizkuntza erabilera aztertu ditugu lanaren atal honetan. Gaitasunari buruz jasotako erantzunek adierazi dutenez, datuak ez dira gehiegi aldatzen gaitasun erlatibo orokorretik eremu informalerako gaitasunera, baina eremu informalerako gaztelania gehiago menperatzen dutenen kopurua pixka bat igo egiten da.

Hizkuntza erabilerari dagokionez, ia parte-hartzaileen erdiek (% 44) jarduten dute nagusiki euskaraz. Erabilera orokorraren proportzioak mantendu egiten dira, bai familian eta bai lagunartean eta, ikusten denez, unibertsitateko eremuan euskaraz gehixeago egiteko joera dago.

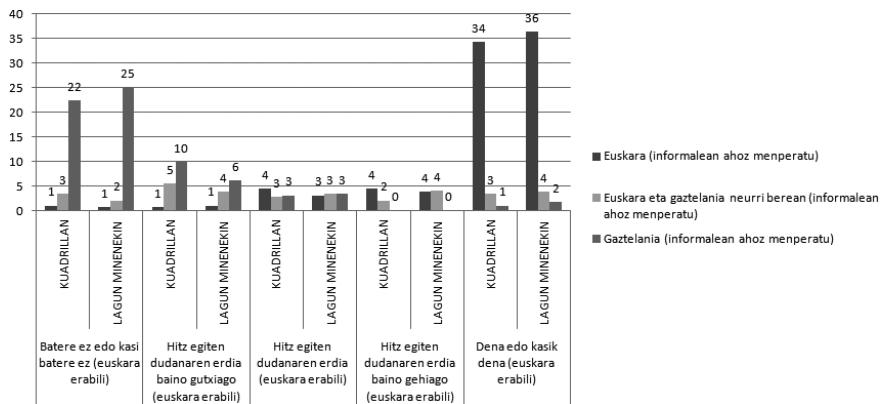
4.2. Zer lotura daukate UPV/EHUren Donostiako campuseko irakasleak euskaraz ahoz eta modu informalean jarduteko daukaten gaitasunak eta irakaslegai horien familiako nahiz lagunarteko hizkuntza ohiturek?

Oro har, datuek erakutsi dute ahozko egoera informaletan eroso sentitzeak lotura daukala hitzunen gertuko harreman-sareetako hizkuntza ohiturekin, izan erlazio hori neurritsua edo sendoa. Zehazkiago, ikerketa honetan ikusi ahal izan dugu familiako kideekin hitz egiteko erabiltzen den hizkuntzak baino lotura estuagoa duela lagunartean erabiltzen den hizkuntzak, gazteon ahozko informalerako gaitasunarekin.

Parte-hartzaileen eremu informaleko ahozko gaitasun aitortuak erlazio neurritsua (Spearmanen koefizientea: 0,718) daukala ikusi ahal izan dugu familiako kideekin komunikatzeko erabiltzen duten hizkuntzarekin. Eta erlazio sendoa daukala kuadrillakoekin komunikatzeko erabiltzen duten hizkuntzarekin eta lagun minenekin komunikatzeko erabiltzen duten hizkuntzarekin (Spearmanen koefizienteak: -0,783 eta -0,798, hurrenez hurren).

Erlazio sendo hori modu grafikoan ikus daiteke 5. irudian:

5. irudia. Gehien menperatu informalean ahoz / Euskaraz kuadrillakoekin eta lagun minenekin (%)

5. irudian ikus dezakegunez, eremu informalean hitz egiteko euskara menperatzen dutenek erantzun dute kuadrillan eta lagun minenekin dena edo kasik dena euskaraz egiten dutela. Eta, alderantziz, eremu informalean hitz egiteko gaztelania menperatzen dutenek euskara ez dute edo ia ez dute erabiltzen kuadrillan eta lagun minenekin.

Beraz, datuek erakusten digutenez, bai familiako eta bai lagunarteko hizkuntza ohiturek eragiten diete UPV/EHUren Donostiako campuseko irakasle gaiei beren ahozko gaitasun informalean. Baina lagunartearen eragina sendoagoa da familiarena baino.

5. Eztabaida

UPV/EHUren Donostiako campuseko irakaslegaien hizkuntza ohiturak aztertu ondoren, honakoa ikusi ahal izan dugu: hizkuntza erabilerari dagokionez, hamar ikasletik lauk egiten duela euskaraz erdaraz baino gehiago, eta beste hainbestek erdaraz euskaraz baino gehiago (hamarretik ia bik era-

biltzen ditu bi hizkuntzak neurri bertsuan). Halaber, patroï berberak behatu dira etxeko zein lagunarteko erabileran ere.

Erabileran datuok hizkuntza gaitasunari buruzkoekin erkatuz gero, azpimarratu liteke erabileran datuen patroïak bat egiten duela eremu informalerako ahozko gaitasun aitortuarekin (eta ez, ordea, hizkuntza gaitasun orokorrari buruz emandako datuekin). Datu horrek bat egiten du hizkuntza gaitasunaren dimentsio anitzeko ikuspegiarekin: hots, hizkuntza gaitasuna ez da bat eta bakarra, eta eremu espezifikotarako gaitasun ezberdinak ditugu hiztunok. Ikuspegi horretatik, zentzuzkoa da pentsatzea ahozko erabileran informalean eragina duen gaitasunaren dimentsioa eremu informalerako ahozko gaitasuna izatea.

Horrez gain, gazteen sozializazio eremuetako hizkuntza erabileran eta gazteen hizkuntza eremu informalerako hizkuntza gaitasuna erkatuz gero, datuek erakusten dute gazteen hizkuntza gaitasunak lotura handia daukala familiarterako hizkuntza-erabilerarekin ez ezik, baita lagun minen arteko eta kuadrillako hizkuntza-erabilerarekin ere. Hizkuntza gaitasuna modu dinamikoan ulerturik, hizkuntza baten erabilerak lotura estua du hizkuntza gaitasunarekin, eta, beraz, datuok erakusten dutena aurreikus zitekeen: lagunekin eta familiarteran euskara erabiltzen duenak hobeto eta erosoago erabiliko du euskara lagunartean zein familiarterako kideekin erabiltzen ez duenak baino.

Hortik haratago ikusten uzten digute datuek, ordea. Aurrez ikerketa kualitatiboek erakutsi badute kideen arteko sozializazioak eragina daukala gazteen euskararen erabileran, ikerketa honetako datuen argitara esan dezakegu kideen arteko hizkuntza erabilerak erlazioa daukala gazteen eremu informalerako ahozko gaitasunarekin. Are, gazteen kasuan, eremu informalerako gaitasunak lotura handiagoa du kideekin erabiltzen duten hizkuntzarekin, familiarteran erabiltzen duten hizkuntzarekin baino. Kideen arteko harremanak gako dira, beraz, hizkuntza gaitasunari dagokionez ere.

Jakinik unibertsitate eremua sozializazio eremu gisa, kide berriak ezagutzeko eta lagun talde berriak osatzeko gunea dela, lagunarteko konfigurazio berri hauek eragina izan dezakete gazteen hizkuntza ohituretan. Hainbat ikerketak erakutsi du dagoeneko unibertsitatea hizkuntza mudantzen ger-

taleku dela (Moralejo eta Ramallo 2019; Ortega eta beste 2016; Puidgevall eta beste 2018).

Gure kasuan, unibertsitateko erabilera datuek erakusten dute, oro har, eremu horretan euskararen erabilerak gora egiten duela, lagunarteko eta familiarreko hizkuntza-erabilerarekin alderatuta. Pentsa liteke haien egunerokoan euskara gutxi erabiltzen dutenetako batzuek, bederen, euskara gehiago erabiltzen dutela fakultatean. Unibertsitatea, beraz, ikasle askorentzat haien ohiko euskara erabilera areagotzeko gune aproposa izan daiteke, eta, ondorioz, baita eremu informalerako haien ahozko gaitasuna areagotzeko ere.

Ikusitakoak ikusita, unibertsitatea ikerketa-ekintzarako esparru egoki gisa aurkezten zaigu hizkuntza ohituren aldaketan eragiteko ez ezik, baita ikerlan honen muina den ahozko informalerako gaitasunaren garapenean eragiteko ere. Izan ere, etorkizunean irakasle izango direnen profil profesionalak nahitaez eskatzen du haurrekin, lankideekin, gurasoekin zein hezkuntza komunitateko bestelako partaideekin bai modu formalean eta bai modu informalean komunikatzeko gaitasuna (Garay eta Etxebarria 2010), ahoz, batik bat.

Ikerketa honek bistaratu du, bestalde, ikerketa kuantitatiboek gazteen hizkuntza erabilera zein gaitasuna aztertzeke izan dezaketean baliagarritasuna. Izan ere, euskal soziolinguistika garaikidean, gazteen hizkuntza erabilerari ikertu zuten lanen lehen olatua erabat datu kuantitatiboetan oinarritutako ikerketek osatu bazuten ere (Altuna 2023) –edo hala egin zutelako– bigarren olatuak gazteen hizkuntza erabilera aztertzeke metodologia kualitatibo eta etnografikoak erabili eta aldarrikatu izan ditu. Izan ere, inkesta bidez lortutako datuek unean uneko argazki bat egiteko balio badute ere, ez dute inkesta batetik bestera gertatutakoa ulertzeke balio. Ane Ortega, Jone Goirigolzarrik eta Estibaliz Amorrortuk azaltzen duten gisan, «as a result, studies using qualitative methodology and focusing on specific subject-profiles started to be more common from the turn of the century onwards» (Ortega, Goirigolzarri eta Amorrortu 2022: 56). Azken hamarkadetan, beraz, hainbat ikerketa kualitatibo burutu dira hiztunen –eta bereziki, gazteen– hizkuntzari loturiko bizipenak, hizkuntza ideologiak eta jarre-

rak edota hizkuntza ohiturak ulertzeko. Jakin badakigu, ordea –lan hau horren erakusgarri– ikerketa kuantitatiboek ez dutela soilik balio unean uneko argazki bat ateratzeko, eta balio dezaketela ikerketa kualitatiboetan behatutako fenomenoak berresteko, edota etorkizuneko ikerketa kualitatiboetan modu sakonago batean aztertu daitezkeen zenbait arrasto, aztarna edo zantzu identifikatzeko ere.

Bibliografia

AIZPURUA, Jon (2018). «Euskararen erabilera eta erabileran eragiten duten faktore nagusiak», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 106 (2018): 29-45.

ALTUNA, Jaime (2015). «Euskara pasilloetan galduta. Praktiken aldaketak eta hizkuntz mudantzak nerabezaroan», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 97 (2015): 39-65.

——— (2017). «Genero identitatearen hizkuntza jokoak. Hurbiltze etnografikoa nerabean hizkuntza-praktiketara», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 104 (2017): 139-157.

——— (2023). Hizkuntzaren funanbulistak. Hizkuntza-sozializazioa kirol eremuan adin eta generoan ardaztuta [Doktorego-tesia], Euskal Herriko Unibertsitatea, 2023. <https://addi.ehu.es/handle/10810/62640>.

AMONARRIZ, Kike (2005). «Gazte-hizkeraren egungo egoera eta garrantzia», in *Gazte-hizkera. Jardunaldien hitzaldiak eta ondorioak*. Donostia: Urtxintxa: 11-19.

——— (2008). «Gazte hizkerak-hizkera gazteak», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 68 (3) (2008): 167-183.

——— (2009). «XXI. mendeko euskaldunak: Nola aldatu(ko) diren gauzak, kamarada», in *Transmisinoa eta Erabilerea. XIII. Jardunaldiak*. Bilbo: Mendebalde: 113-142.

AMORRORTU, Estibaliz (2005). «Gazte-hizkeraren bila? Soziolinguistikatik hausnarketa pare bat», in *Gazt_e hizkera: jardunaldien hitzaldiak eta ondorioak*. Donostia : Urtxintxa: 35-43.

AMORRORTU, Estibaliz, ORTEGA, Ane, GOIRIGOLZARRI, Jone (2017). «Euskararen hiztun aktibo bihurtzeko gakoak», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 104 (3) (2017): 11-49. https://soziolinguistika.eus/files/amorrotu_et_al_104.pdf.

ARANGUREN, Maddi (2012). «Azpeitiko gazteak eta euskara» Sakontze egitasmoa, HIZNET: Hizkuntza Plangintza Graduondokoa, 2012. <https://hiznet.asmoz.org/wp-content/uploads/2018/10/Azpeitia.pdf>.

ARTETXE, Miren (2020). Ipar Euskal Herriko bertso-eskoletako gazteen hizkuntza ibilbideak. Gazte identitateak, hizkuntza mudantzak eta legitimazio prozesuak [Doktorego-tesia], Euskal Herriko Unibertsitatea, 2020. <https://addi.ehu.es/handle/10810/45422>.

——— (2023). *Euskara eta gazteak Lasarte-Oria (IV). 30 urte eta gero, zer?* Lasarte-Oria: Lasarte-Oriako Udala. <https://www.lasarte-oria.eus/documents/298010/3706031/Euskara+eta+gazteak+IV.pdf/2699f19f-5020-8da7-bf0b-e4128945dc59>.

ARTETXE, Miren eta BEREZIARTUA, Garbiñe (2023). *Gaztelania eta frantsesarekiko desoreka euskal gazteen eguneroko hizkerarako adierazkortasunean: faktore horien eragina Donostia eta Baionako unibertsitate-ikasleen hizkuntza-hautuan*. Euskaltzaindia-Mintzola (txosten argitaratu gabea).

ARTOLA, Itxaro (2013). «Euskararen ainguralekuak Arrasateko gazteen hizkuntza-portaeran: zergatik eta non hitz egiten duten euskaraz», *BAT Soziolinguistika aldizkaria* 89 (2013): 61-83.

BALDA, Oier (2022). Gazteen hizkeraren ezaugarriak: Euskaraz “gaizki” hitz egiten ikasten [Master Amaierako Lana] (Unibertsitate Masterra Bigarren Hezkuntzako Irakasletzan), Nafarroako Unibertsitate Publikoa, 2022. https://academica-e.unavarra.es/xmlui/bitstream/handle/2454/43436/balda.117741-euskara_MUPES_2122.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

BEDAXAGAR, Mainer (2021). «Euskaldun bat, bi euskara: zuberera eta batua zuberotar gazteen ahotan gaur egun», in *Arantzazutik mundu zabalera: euskararen normatibizazioa, 1968-2018*. Bilbo: Euskaltzaindia: 177-193.

BEREZIARTUA, Garbiñe (2013). «Ingurune euskalduneko gazteak eta hizkuntza idatzia, eskolan eta eskolatik kanpo», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 89 (2013): 25-42.

BERRIO-OTXOA, Kontxesi, HERNÁNDEZ, Jone Miren eta MARTÍNEZ, Zesar (2003). *Gaztetxoak eta aisialdia: etorkizuna aurreikusten (2001-2002)*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia. https://www.euskadi.eus/contenidos/documentacion/o_etorkizuna20012002/eu_etorkizu/adjuntos/etorkizuna20012002.pdf.

COYOS, Jean-Baptiste (2005). «Écart entre connaissance et usage d'une langue minoritaire: modèles théoriques et cas de la langue basque», in *Variable territoriale et promotion des langues minoritaires*. Pessac: Maison des Sciences de l'Homme d'Aquitaine: 411-427.

DORAI, Olatz (2018). Hitanoa: Ikasleen ahozkoari adierazkortasuna emateko bide [Master Amaierako Lana] (Unibertsitate Masterra Bigarren Hezkuntzako Irakasletzan), Nafarroako Unibertsitate Publikoa, 2018. <https://academica-e.unavarra.es/xmlui/bitstream/handle/2454/31011/Olatz%20Dorai%20MB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

ECKERT, Penelope (2006). «Communities of Practice», in *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Elsevier: 683-685.

EGIZABAL, Diego, HUEGUN, Axier, JAUREGI, Pello, (2004). «Kuadrillategi egitasmoa», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria*, 53 (2004): 103-111.

ESNAOLA, Imanol (1997). «Gazte euskaldunen lagun arteko hizkera hemen eta orain zertan den ulertzeko zenbait argibide», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 24 (1997): 63-75.

ETXABE, Amets (2005). «Kode-alternantzia lagun arteko gazte-hizkeran» Sakontze egitasmoa, HIZNET: Hizkuntza Plangintza Graduondokoa, 2005. <https://hiznet.asmoz.org/wp-content/uploads/2018/10/AmetsEtxabe.pdf>.

ETXEBERRIA, Lierni (2013). «Ibarrako gazte-hizkera: kode-alternantzia» Sakontze egitasmoa, HIZNET: Hizkuntza Plangintza Graduondokoa, 2013. https://hiznet.asmoz.org/wp-content/uploads/2018/10/Ibarra_Lierni.pdf.

EUSKO JAURLARITZA (2016). *Gu gazteok. 12-14 urteko gazteen hizkuntza egunero-kotasunera hurbiltzeko ikerketa partehartzailea*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza. https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/8239/Gu_gazteok.pdf?1465393066.

———, NAFARROAKO GOBERNUA ETA EUSKARAREN ERAKUNDE PUBLIKOA (2023). VII. *Inketa Soziolinguistikoa 2021. Euskal Autonomia Erkidegoa. Laburpen-txostena*. https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/eas_ikerketak/eu_def_adjuntos/VII.-INKESTA-SOZIOLINGUISTIKOA_laburpena.pdf.

FEIXA, Carles (1999). *De jóvenes bandas y tribus. Antropología de la juventud*. Barcelona: Ariel.

FEIXA, Carles eta NOFRE, Jordi (2012). «Culturas Juveniles», *Sociopedia.isa* (2012). doi: 10.1177/205684601291.

GARAY, Urtza eta ETXEBARRIA, Aintzane (2010). «Irakasleen komunikazio-gaitasuna: hausnarketarako gaia», *UZTARO Giza eta Gizarte Zientzien Aldizkaria* 73 (2007): 39-48.

GOIRIGOLZARRI, Jone, AMORRORTU, Estibaliz eta ORTEGA, Ane (2019). «Activación lingüística de jóvenes neohablantes de euskera en la universidad», in *Neohablantes de lenguas minorizadas en el Estado español*. Madrid: Iberoamericana Vervuert: 23-46.

HERNÁNDEZ, Jone Miren (2005). *Jolasgaraia. Gaztetxoak, hizkuntzak eta identitateen adierazpenak*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia.

HERNÁNDEZ, Jone eta ALTUNA, Jaime (2017). «Gazteak euskararen jolastokian», in *Euskararen biziberritzea: marko, diskurtso eta praktika berriak birpentsatzen*. Bilbo: Udako Euskal Unibertsitatea: 53-70.

HERNÁNDEZ, Jone Miren, ALTUNA, Jaime eta IÑARRA, Maialen (2020). *Euskara Kirolkide. Lanqueta teoriko-kontzeptuala*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. https://soziolinguistika.eus/wp-content/uploads/2021/09/EuskaraKirolkide_2020_TXOSTENA_OinarriTeorikoa.pdf.

HERNÁNDEZ, Jone Miren eta SANTAMARIA, Ainara (2021). «Do It Yourselfetik planifikaziora: Euskal hiztun gazteak eta berreskurapenaren auziak», *Fontes Linguae Vasconum* 132 (2021): 349-374.

IBARRA, Orreaga (2008). «Apuntes sobre interferencia castellano-vasca en el lenguaje juvenil actual: léxico, calcos y transferencia lingüística», *Oihenart* 23 (2008): 219-240.

——— (2011). «Sobre estrategias discursivas de los jóvenes vascohablantes: causas que motivan el cambio de código», *Oihenart* 26 (2011): 277-298.

——— (2013). «El code switching *vasco-castellano* en oraciones atributivas de hablantes jóvenes», *Oihenart* 28 (2013): 115-130.

——— (2014). «Tipología y pragmática del code-switching *vasco-castellano* en el habla informal de jóvenes bilingües», *LAPURDUM Euskal Ikerketen Aldizkaria* 18 (2014): 23-40.

IÑIGO, Patxi (2007). «Bortzirietako hizkeraren zenbait berezitasun gaurko gazteen mintzairan», *Euskera* 1 (52) (2007): 291-318.

IRAOLA, Joxemari (1992). *Euskara eta gazteak Lasarte-Orian. Hizkuntz jokaerak*. Lasarte-Oria: Lasarte-Oriako Udala. <https://www.lasarte-oria.eus/documents/298010/23017914/Gazteak+eta+Euskara+1992.pdf/5e034b8c-b0ca-6025-5a05-190c2830ff22>.

IURREBASO, Iñaki (2016). «Hainbat gogoeta hizkuntza-gaitasunaren inguruan», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 99 (2016): 81-95.

——— (2021). «Euskarazko hizkuntza-gaitasuna eta erabilera: zer dago indartsuen?, zer ahulen?», *HERMES Pentsamendu eta Historia Aldizkaria* 69 (2021): 24-39.

JAUREGI, Pello (2003). *Euskara eta gazteak Lasarte-Orian (II). Hizkuntzazko jokaerak*. Lasarte-Oria: Lasarte-Oriako Udala. <https://www.lasarte-oria.eus/documents/298010/3706031/Euskara+eta+Gazteak+II/dbe52f3c-8a6a-9535-a009-36a1ffcbe0b6>.

——— (2013). *Euskara eta gazteak Lasarte-Orian (III). 20 urteko bilakaera*. Lasarte-Oria: Lasarte-Oriako Udala. <https://www.lasarte-oria.eus/documents/298010/3706031/Euskara+gazteak+2013/e5b14357-fcac-ef65-156d-d43685c86383>.

KASARES, Paula (2012). «Euskararen belaez belaezko jarraipena hizkuntza sozializazioaren paradigmatik», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 82 (2012): 15-52.

KRASHEN, Stephen (1976). «Formal and Informal Linguistic Environments in Language Acquisition and Language Learning», *TESOL Quarterly* 10 (2) (1976): 157-178. <https://doi.org/10.2307/3585637>.

LANTTO, Hanna (2014). «Code-switching, swearing and slang: The colloquial register of Basque in Greater Bilbao», *International Journal of Bilingualism* 18 (6) (2014): 633-648.

——— (2015a). Code-switching in greater Bilbao. A bilingual variety of colloquial basque [Doktorego Tesia], Helsinkiko Unibertsitatea. <https://helda.helsinki.fi/items/17177fa1-284e-4f6e-9b08-20925929c5be>.

——— (2015b). «Conventionalized code-switching: Entrenched semantic-pragmatic patterns of a bilingual Basque-Spanish speech style», *International Journal of Bilingualism* 19(6) (2015b): 753-768.

——— (2016). «Conversations about code-switching: contrasting ideologies of purity and authenticity in Basque bilinguals' reactions to bilingual speech», *Multilingua* 35(2) (2016): 137-161. <https://doi.org/10.1515/multi-2015-0040>.

LAUZIRIKA, June (2014). Lekeitioko gazteak eta euskara. Bermeoko egoerarekin alderaketa [Gradu Amaierako Lana], HIZNET: Hizkuntza Plangintza Graduondokoa, 2014. https://hiznet.asmoz.org/wp-content/uploads/2018/10/HIZNET_June-Lauzirika.pdf.

LE BRETON, David (2014). *Una breve historia de la adolescencia*. Buenos Aires: Nueva Visión.

LEE, Jin Sook eta BUCHOLTZ, Mary (2015). «Language Socialization Across Learning Spaces», in *The handbook of classroom discourse and interaction*. Malden-Oxford-West Sussex: Wiley-Blackwell: 319-336.

LEGARRA, Endika (2019). Lagunekin euskaraz. Gazteen lagunarteko hizkera lantzeko proposamen didaktikoa [Master Amaierako Lana] (Unibertsitate Masterra Bigarren Hezkuntzako Irakasletzan), Nafarroako Unibertsitate Publikoa, 2019. <https://academica-e.unavarra.es/xmlui/bitstream/handle/2454/33669/Endika%20Legarra%20MBL%20-%20Lagunekin%20euskaraz.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

LUJANBIO, Oihana (2012). «Hizkuntza-aldakortasuna Goizuetako euskaran», *UZTARO Giza eta Gizarte Zientzien Aldizkaria* 80 (2012): 77-97.

MARTÍNEZ DE LUNA, Iñaki (2004). «Euskararen erabilera egokirako gizarte baldintza», in *Egokitasuna hizkuntzaren erabileran. VIII. Jardunaldiak*. Bilbo: Mendebalde Euskal Kultur Alkartea: 11-38.

MARTÍNEZ DE LUNA, Iñaki eta BERRIO-OTXOA, Kontxesi (2000). *Etorkizuna aurreikusten* 99. *Euskal Herriko gaztetxoak eta euskara*. Nafarroako Unibertsitate Publikoa, Euskal Kultur Erakundea eta Euskal Herriko Unibertsitatea.

MORALEJO, Rubén eta RAMALLO, Fernando (2019). «Las condiciones del (pre) falantismo y el proceso de conversión lingüística en Galicia», in *Neohablantes de lenguas minorizadas en el Estado español*. Madril: Iberoamericana-Vervuert.

MUÑO, Inma (1997). «Pragmatic functions of code-switching among Basque-Spanish bilinguals», in *Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo*. Vigo: Universidad de Vigo: 528-541.

ORMAETXEA, José Luis (2008). «Otxandioko hizkera: adinaren araberrako barietate», *Fontes Linguae Vasconum* 108 (2008): 249-262.

ORTEGA, Ane, AMORRORTU, Estibaliz, GOIRIGOLZARRI, Jone; URLA, Jacqueline eta URANGA, Belen (2013). «Hiztun berrien hizkuntza identitatea: “nolako euskalduna naiz?”», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 87-88 (2013): 151-170.

ORTEGA, Ane, URLA, Jacqueline, AMORRORTU, Estibaliz, GOIRIGOLZARRI, Jone eta URANGA, Belen (2015). «Linguistic identity among new speakers of Basque», *International Journal of the Sociology of Language* 231 (2015): 85-105.

ORTEGA, Ane, AMORRORTU, Estibaliz, GOIRIGOLZARRI, Jone eta URLA, Jacqueline (2016). *Los nuevos hablantes de euskera. Experiencias, actitudes e identidades*. Bilbo: Deustuko Unibertsitatea.

ORTEGA, Ane, GOIRIGOLZARRI, Jone eta AMORRORTU, Estibaliz (2022). «Participatory action research to promote linguistic mudas among new speakers of Basque: design and benefits», *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 43 (1) (2022): 55-67.

OZAITA, Josu (2014). «Hurbilpen bat Tolosaldeko gazteek hitanoari buruz duten pertzepzio, diskurtso eta praktikara», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 91 (2014): 83-103.

PEREZ GAZTELU, Elixabete (2022). «Euskara batua gazteen lagunarteko ziberkomunikazio pribatua», in *Arantzazutik mundu zabalera: euskararen normatibizazioa, 1968-2018*. Bilbo: Euskaltzaindia: 471-484.

PEREZ GAZTELU, Elixabete eta ZULAIKA, Esther (2016). «Estrategias comunicativas en las conversaciones “escribladas” de chat: el contacto lingüístico», in *Antes y después de los mass media. Actores y estrategias comunicativas*. Madril: Dyckinson: 358-376.

PUGDEVALL, Maite, WALSH, John, AMORRORTU, Estibaliz eta ORTEGA, Ane (2018). «‘I’ll be one of them’: linguistic mudes and new speakers in three minority language contexts», *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 39 (5) (2018): 445-457. <https://doi.org/10.1080/01434632.2018.1429453>.

PUJOLAR, Joan, GONZÁLEZ, Isaac eta MARTINEZ, Roger (2010). «Les mudes lingüístiques dels joves catalans», *LLENGUA I ÛS Revista Tècnica de Política Lingüística* 48 (2010).

QUINTANILLA, Maite (2014). «Gazteak, hizkuntza eta hegemonia: lekuan lekuko ikerketa antropologikoa Sorluzen», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 92-93 (2014): 87-120.

RODRIGUEZ, Fito eta ESNAOLA, Imanol (1996). «Idatzizko euskara batua eta ahazko euskararen arteko kontraesanak: Euskal Herriaren nortasun kolektiboaren eraikuntzan (gazte-hizkeraren kasua)», *Tantak* 16 (1996): 67-78.

SCHIEFFELIN, Bambi, B., OCHS eta Elinor (1986). «Language socialization», *Annual review of anthropology* 15 (1986): 163-191.

SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRA, TOPAGUNEA, URTXINTXA (2009). *Gazteen hizkuntza erabileran eragiten duten faktoreen azterketa proiektua. Emaitzen txostena*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/wp-content/uploads/2021/03/a-gazteenhizkuntzaerabileraneragitudutenfaktoreenazterketai.pdf>.

SOZIOLINGUISTIKA KLUSTERRA (2011). *Gazteen hizkuntza erabileran kokatu eta bertan esku-hartzeko gida. Erabileraren GPSa*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. https://soziolinguistika.eus/wp-content/uploads/2020/05/erabileraren_gpsa-liburuxka-z2.pdf.

——— (2012). *Gazteak eta euskara Gasteizen*. Gasteiz: Gasteizko Udala. <https://soziolinguistika.eus/wp-content/uploads/2021/03/Gazteak-eta-Euskara-Gasteizen-TXOSTENA.pdf>.

——— (2013). *Bergarako nerabeen hizkuntza-erabilera formala eta informala*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra.

——— (2018). *UPV/EHUko zenbait fakultatetan hizkuntza-erabileraren kale-neurketa, 2018. Emaitzen txostena*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. [Argitaratu gabea].

——— (2022a). *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Euskal Herria, 2021*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/eu/argitalpenak/hizkuntzen-erabileraren-kale-neurketa-euskal-herria-2021-2/>.

——— (2022b). *Hizkuntzen erabileraren kale-neurketa. Gipuzkoa, 2021*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://infogram.com/gipuzkoa-aurkezpena-1hnq410m8gmlk23>.

——— (2022c). *UPV/EHUko zenbait fakultatetan hizkuntzen erabileraren neurketa. 2021-2022 ikasturtea*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. <https://soziolinguistika.eus/wp-content/uploads/2021/06/EHU-Hizkuntzen-erabileraren-neurketa-Txostena-2020.pdf>.

——— (d. g.). *UPV/EHUko fakultateetako esparru ez-formaletan hizkuntzen erabilera. Gipuzkoako Campusa. Ikerketaren emaitza nagusiak*. Andoain: Soziolinguistika Klusterra. [Argitaratu gabea].

UNAMUNO, Lorea (2010). «Adinaren arabeko bariazioa Gizaburuagako hizkeran», *Euskalingua* 16 (2010): 41-48.

ZABALA, Josune (2013). «Ahozko hizkuntza derrigorrezko bigarren hezkuntzan. Esku hartzea eta ikasleen garapena Tolosako esperientzian», *BAT Soziolinguistika Aldizkaria* 87-88 (2013): 127-148.

ZABALA, Josune eta AYERZA, Maitane (2011). «Tolosa: gazteen ahazkotasunaren laborategi (I)», *Euskera*, 55 (2) (2011): 671-693.

ZARRAGA, Arkaitz, COYOS, Jean-Baptiste, HERNÁNDEZ, Jone Miren, JOLY, Lionel, LARREA, Imanol, MARTÍNEZ, Loren, URANGA, Belen eta BILBAO, Paul (2010). *Soziolinguistika eskuliburua*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.